

**Provinciale Staten Utrecht
Commissie Bestuur, Europa en Middelen**

11 september 2017

Agendapunt 2.1: Statenbrief rapportage evaluatie van de participatie in het besluitvormingsproces ongelijkvloerse kruising Maarsbergen (2017BEM68)

Inspreker:

Berend Musegaas, lid Klankbordgroep, mede-initiatiefnemer Bos/Beek-variant

Geachte commissieleden,

Feitenrelaas

Een goede evaluatie begint met het op een rijtje krijgen van feiten. In het verslag van de 'Evaluatie participatie project tunnel spoorkruising Maarsbergen' wordt dan ook ten eerste aangegeven hoe het participatieproces feitelijk is verlopen. Althans men heeft geprobeerd om dat aan te geven. Uit mijn woordkeus mag u concluderen dat ik over die poging niet tevreden ben.

Ik kan u veel voorbeelden geven van onjuistheden of onvolledige weergave in het in paragraaf 2.2 opgenomen feitenrelaas. Vanwege de beschikbare tijd moet ik mij in mijn voorbeelden beperken. (Zie de bijlage bij mijn inspraak voor een volledig verhaal)

- Eerste voorbeeld: Over het ontwerpatelier van 22 juni 2015 wordt geschreven dat 22 bewoners, zijnde initiatiefnemers van het dorpsplan, leden van de klankbordgroep en andere belangstellende bewoners, hieraan hebben meegedaan. Vanuit de bewoners waren echter alleen enkele (3 of 4 ?) initiatiefnemers van het Dorpsplan aanwezig.
- Tweede voorbeeld: Er wordt geschreven dat op 17 september 2015 in de klankbordgroep uitgebreid gediscussieerd is over een nieuwe doelstelling en het aanpassen van de samenstelling van de klankbordgroep naar aanleiding van 'het verzoek van de gemeenteraad om een zwaarwegend advies over de ontstane varianten uit te brengen.' Op dat moment wist de gemeenteraad echter nog niets van een andere variant dan het Dorpsplan. Ook heeft die uitgebreide discussie nooit plaatsgevonden en staat er daarover ook op geen enkele datum iets in de notulen.
- Derde voorbeeld: In de op één na laatste alinea van bladzijde 9 wordt gesuggereerd dat de Bos/Beek-initiatiefnemers met het onderzoeksbureau gediscussieerd hebben over de kostenraming. Dat is echter niet het geval. We hebben alleen inhoudelijk over het ontwerp gesproken. We wilden wel over de financiële knelpunten spreken, maar dat werd niet toegestaan.

Door het verkeerd of onvolledig weergeven van de feiten wordt het verloop van het participatieproces te positief ingekleurd.

Conclusies en aanbevelingen van het evaluatierapport

Wat vind ik dan van de conclusies en aanbevelingen van Twynstra & Gudde?

Voor mijzelf heb ik het als volgt samengevat:

Uit de analyse in hoofdstuk 3 en uit de bloemlezing in de bijlage komt, ondanks soms vergoelijkend taalgebruik, duidelijk naar voren dat er veel is misgegaan. Ook wordt duidelijk dat het participatieproces niet professioneel is ingestoken, terwijl er toch een Code Maatschappelijke Participatie beschikbaar was. Daarnaast werd het participatieproces belast doordat de stuurgroep en het projectteam niet onder stoelen of banken staken dat de Westvariant voor hen de voorkeursvariant was, waardoor het vooruitdenken van de

projectgroep waarover in het rapport lovend wordt gesproken, door verschillende leden van de klankbordgroep als vooruit sturend werd ervaren.

Wie er verantwoordelijk was voor dit mislukte participatieproces en welke consequenties daaruit getrokken moeten worden, is uiteraard niet aan mij om te bepalen.

Persoonlijk vond ik overigens nog het meest schokkend dat in de eerste alinea van paragraaf 3.1 beschreven staat dat ten tijde van de feestelijke ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst voor het Dorpsplan op 9 maart 2015, in beperkte kring al duidelijk was dat er geen zekerheid bestond over de noodzakelijke grondverwerving voor de tijdelijke route. En dit terwijl de schop, hark en bezem al symbolisch werden overhandigd aan de bestuurders zodat ze direct aan de slag zouden kunnen met het realiseren van het Dorpsplan.

Hoeveel commotie, ergernis, strijd, verlies aan vertrouwen, verdeeldheid, teleurstelling, tijd en geld van welwillende burgers zou het gescheeld hebben, als er pas een handtekening gezet zou zijn met een plan op tafel dat wel met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid gerealiseerd zou kunnen worden?

De aanbevelingen van Twynstra & Gudde lijken mij in grote lijnen adequaat en een goed uitgangspunt voor een volgende fase of een ander project.

Wel even een detail-opmerking hierover: Twynstra & Gudde doet een voorstel voor de samenstelling van een nieuwe klankbordgroep voor het vervolgproces. Ik zou daarin graag ook een rol voor Fietzersbond en Seniorenplatform bepleiten. De uitwerking van de Westvariant is immers voor deze beide groepen niet vanzelfsprekend optimaal.

Tenslotte

Tenslotte heeft één passage in het rapport mij erg gestoord. In punt 10 op pagina 15 wordt gesteld dat Twynstra & Gudde nooit de indruk heeft gekregen dat de overheden bewust verkeerd gehandeld of gemanipuleerd hebben, maar dat er op z'n hoogst soms onhandig geopereerd is. Daartegenover stelt men echter dat sommige participanten de grenzen van het betamelijke hebben overschreden. Naar mijn mening kan dit laatste door Twynstra & Gudde zonder nadere uitleg niet zo maar worden opgeschreven, omdat hiermee een aantal participanten in een kwaad daglicht wordt gesteld. Wie waren dat dan? Wat deden ze dan? Word ik zelf soms ook bedoeld? Let wel: hier wordt niet een mening van iemand weergegeven, maar een conclusie van Twynstra & Gudde.

Ik dank u voor uw aandacht.

Bijlage.

Opmerkingen bij het weergegeven feitenrelaas (paragraaf 2.2)

Midden op pagina 8 staat te lezen: *'Op 22 juni 2015 vindt het ontwerpatelier plaats met 22 bewoners, zijnde initiatiefnemers van het Dorpsplan, leden van de klankbordgroep en andere belangstellende bewoners. Dit leidt tot een aantal varianten waarbij het Dorpsplan en de Westvariant (met open en gesloten Tuindorpweg) als kansrijk naar voren komen.'*

Ik was er zelf niet bij, maar bij het atelier waren bij lange na geen 22 bewoners aanwezig. Alleen de initiatiefnemers (3 of 4 ?) van het Dorpsplan waren aanwezig, maar geen leden van de klankbordgroep en al helemaal geen andere belangstellende bewoners.

In de alinea daarna wordt vermeld dat in de tweede bijeenkomst van de klankbordgroep zich *'ook andere bewoners aandienden die aangeven, vanwege de verschuiving van de focus van de klankbordgroep van uitwerking van het Dorpsplan naar verkenning van verschillende varianten, in de klankbordgroep te willen participeren.'*

Deze bewoners dienden zich echter pas aan in de derde bijeenkomst van de klankbordgroep. Deze bewoners waren niet alleen afkomstig van de Engweg (zoals in het schema op bladzijde 7 vermeld staat), maar ook van de Tuindorpweg. Het betrof 1 bewoner van de Engweg en 2 bewoners van de Tuindorpweg. In latere bijeenkomsten werden daar nog 2 bewoners van de Engweg en 1 bewoner van de Tuindorpweg aan toegevoegd.

In de één na laatste alinea op bladzijde 8 staat het volgende: *'In de derde bijeenkomst op 17 september 2015 bespreekt de klankbordgroep het verzoek van de Gemeenteraad om een zwaarwegend advies over de nieuw ontstane varianten uit te brengen. Bij sommige leden is er twijfel over de uitvoerbaarheid van deze nieuwe rol, maar de klankbordgroep is uiteindelijk bereid dit te doen. Na uitgebreide discussie in de klankbordgroep werd er een nieuwe doelstelling geformuleerd; het geven van een advies aan de Gemeenteraad Utrechtse Heuvelrug over keuze van een variant. In het verlengde daarvan wordt tevens besloten de samenstelling van de klankbordgroep aan te passen op de nieuwe doelstelling en er worden nieuwe regels geformuleerd over de terugkoppeling van de leden naar de achterbannen.'*

Op 17 september was de gemeenteraad echter nog helemaal niet op de hoogte gebracht van andere varianten dan het Dorpsplan. Dat gebeurde pas 2 maanden later. Ook heeft die genoemde 'uitgebreide discussie' helemaal niet plaatsgevonden in de klankbordgroep, niet op 17 september en ook niet later, en is dus ook niet naar aanleiding van die discussie besloten de samenstelling van de klankbordgroep te wijzigen of nieuwe regels rond communicatie met de achterban af te spreken. In de notulen van de vergaderingen van de klankbordgroep is over deze uitgebreide discussie dan ook niets terug te vinden.

Dat de samenstelling van de klankbordgroep in de loop van het proces wijzigde, was niet het gevolg van een discussie in de klankbordgroep, maar kwam omdat bewoners zich zelf aandienden.

In de laatste alinea op bladzijde 8 wordt gemeld dat *'In verschillende informatieavonden met bewoners (27 en 28 oktober 2015) en de Raad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug (23 november 2015) de Westvariant als mogelijk alternatief naar buiten wordt gebracht.'*

Essentieel om het verdere verloop van het participatietraject te begrijpen, is dat hier de Westvariant door projectgroep en stuurgroep duidelijk als de voorkeursvariant naar voren werd gebracht en niet alleen als mogelijk alternatief. De bewoners van de Engweg 'stonden

op hun achterste benen' en de aanwezige gemeenteraadsleden voelden zich buiten spel gezet (die hadden immers ingestemd met en geld toegezegd voor het Dorpsplan). Tegen de gemeenteraadsleden werd zelfs gezegd dat ze op dat moment niet veel te zeggen hadden, dat de provincie aan zet was en dat ze het provinciaal inpassingsplan (PIP) maar moesten afwachten waartegen ze dan nog bezwaar zouden kunnen aantekenen.

Deze stellige presentatie van de Westvariant op dat moment heeft de stemming voor het vervolg van het traject in ieder geval niet positief beïnvloed. Stuurgroep en projectteam hadden zichzelf een goede dienst bewezen als ze in die bijeenkomsten van oktober en november 2015 de Westvariant veel minder stellig hadden gepresenteerd.

In de eerste twee alinea's van pagina 9 wordt het proces van samenstelling van het advies van de klankbordgroep wel heel erg kort beschreven.

De klankbordgroep had, na de rumoerige bijeenkomsten van oktober en november 2015, besloten dat het nodig was om een afwegingskader te maken, dat alle informatie nogmaals gedeeld zou moeten worden en dat alle vragen, opmerkingen en argumenten voor en tegen van de verschillende varianten nog eens op een rij gezet moesten worden. Op 11 januari 2016 is er toen een extra lange bijeenkomst van de klankbordgroep geweest waarin alle voors en tegens van de varianten op een rij zijn gezet. Men kwam toen niet tot een unaniem standpunt. Alle drie de varianten hadden toen bijna gelijke 'aanhang'.

Daarna is inderdaad door drie leden geprobeerd om toch tot een unaniem standpunt te komen. Dat is niet gelukt. Er ontstonden twee concept-adviezen: Westvariant met open (!) Tuindorppweg en het Dorpsplan. Hierbij was dus niet de Westvariant met gesloten Tuindorppweg die was gekozen door stuurgroep en projectteam.

Uit de tweede alinea op pagina 9 lijkt het alsof over het advies niet meer is gesproken. Op 1 februari 2016 is over die beide adviezen gesproken en besloten om in het uiteindelijke advies aan te geven wat het standpunt van de meerderheid was (met de bijbehorende argumenten) en wat het standpunt van de minderheid was (met de bijbehorende argumenten).

De meerderheid koos op 1 februari voor een Westvariant (dus: één van beide, zonder een keus te maken) met een toegevoegd eisenpakket. De minderheid koos voor het Dorpsplan. Op die manier is het advies naar buiten gebracht. In dat advies werd toen ook aandacht gevraagd voor een alternatief (later Bos/Beek genoemd) dat de nadelen van de andere varianten zou kunnen opheffen.

In de vierde alinea op pagina 9 wordt over de Bos/Beek-variant het volgende gezegd: *'Dit is een variant die is geïntroduceerd door een aantal bewoners in het advies van de klankbordgroep.'*

Daarmee lijkt gesuggereerd te worden dat deze variant niet als 'volwaardig' deel van het advies van de klankbordgroep gezien zou moeten worden. Dat is niet correct.

Op pagina 9, één na laatste alinea, staat te lezen: *'In het najaar van 2016 is de Bos/Beekvariant door de initiatiefgroep met ondersteuning van een onderzoeksbureau nader uitgewerkt. Daarbij blijkt vooral de kostenraming het grote discussiepunt.'*

Tijdens de besprekingen met het onderzoeksbureau (RHDHV) is echter niet over de kostenraming gesproken. We hebben alleen inhoudelijk over het ontwerp gesproken. De initiatiefnemers wilden wel over de financiële knelpunten spreken, maar dat werd niet toegestaan door de opdrachtgever van het onderzoeksbureau.